

Majanduskriis tõstis teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse rekordtasemele

Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti ehk teadus- ja arendustegevuse intensiivsus jõudis Eestis 2009. aastal enneolematu tasemeni 1,42%, seda hoolimata kulutuste tegelikust langusest, teatab Statistikaamet.

Statistilise uperpalli tegi võimalikuks majanduskriis, mille tagajärjel vähenes Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) 2009. aastal 2008. aastaga võrreldes 16%. Teadus- ja arendustegevuse (T&A) kulutused vähenesid 2008. aasta 3,26 miljardilt kroonilt 3,09 miljardi kroonini 2009. aastal ehk ainult 5%. See tõstiski Eesti T&A intensiivsuse 1,29%-lt 1,42%-le. Võrdluseks: 2008. aastal oli vastav näitaja Soomes 3,73%, Lihimaal 1,43%, Hispaanias 1,35% ja Venemaal 1,03%. Euroopa Liidu keskmiseks mõõdeti 1,90%.

Laias laastus jagunevad T&A-ga seotud üksused kahte gruppi: kasumitaotluseta institutsionaalsed sektorid (kõrgharidus-, riiklik ja kasumitaotluseta erasektor) ning ettevõtlussektor. Andmestiku detaile analüüsid selgub, et mõlemas grupis peitus kulutuste languse varjus tõepoolest tõus, sest kulutuste vähenemise põhjustas kokkuvõtte ja tööjõukulude kärpimine.

Võrreldes 2008. aastaga kasvas kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites T&A töötajate arv 6598-lt 6782-le ja nende poolt T&A-le kulutatud tööaeg 3241-lt tööaastalt 3507-le. Tööjõukulud jäid sealjuures peaaegu samaks, millega kaasnes 6%-line tööjõukulude vähenemine tööaasta kohta. Seda oli pisut rohkem kui Eesti kohta tervikuna mõõdetud 5%. Kokku vähenesid T&A kulutused nimetatud sektorites 140 miljoni võrra, seda võrdselt jooksvate kulude ja investeeringute arvelt.

Ettevõtlussektori T&A kulutused jäid praktiliselt 2008. aasta tasemele. Sellist tulemust seletab paar asjaolu. Esiteks langeb 75% T&A kulutustest ainult 58 ettevõtte arvele (kokku näitas neid kulutusi 2009. aastal mõnisada ettevõtet). Need 58 kuuluvad enamasti kõrgtehnoloogilise tööstuse või teadusmahuka teeninduse tegevusaladele, mida majanduskriis vähem mõjutas. Teiseks võttis nii mõnigi ettevõtte teadmiseks õpetussõnu, et just innovaatilisus (sh tootearendus) on kriisi ajal jätkusuutliku edasitegemise pandiks.

Ka ettevõtlussektoris kasvas T&A töötajate arv (3023-lt 3122-le) ja uurimis- ja arendustegevusele kulutatud tööaastate hulk (1845-lt 1924-le). Erinevalt kasumitaotluseta sektoritest T&A tööjõukulud tööaasta kohta isegi suurenesid 2%.

Teadus- ja arendustegevuse trende

Aasta	T&A kulutuste suhe SKP-sse, %	T&A töötajate osatähtsus tööga hõivatute hulgas, %	T&A kulutused tööaasta kohta, tuhat krooni
2000	0,60	0,11	156
2004	0,85	0,13	273
2008	1,29	0,15	640
2009	1,42	0,17	569

T&A rahastamise struktuuris olulisi muutusi ei toimunud, ikka on pooled kulutustest riigi, kaks viiendikku ettevõtete ja kümnendik välismaiste allikate poolt rahastatud. Küll vähenes riigipoolne rahastamine 2009. aastal võrreldes eelmise aastaga 7% langedes 1,5 miljardi krooni ja ettevõttepooled rahastamine 8% 1,2 miljardi kroonini tasemele. Siinjuures on oluline märkida, et riigieelarve vahendusel saadud Euroopa Liidu toetused liigitatakse riigilt saaduteks.

Täpsem teave:
Aavo Heinlo
Peaanalüütik
Ettevõtluse aastastatistika talitus
Statistikaamet
Tel 625 9217

Detailsemad andmed on avaldatud statistika andmebaasis (teadus- ja arendustegevus ettevõtlussektoris http://www.stat.ee/sab-uuendus?db_update_id=6273 ja teadus- ja arendustegevuse üldandmed http://www.stat.ee/sab-uuendus?db_update_id=6274).